

แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1
GUIDELINES FOR DEVELOPING DIGITAL SKILLS OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE JURISDICTION OF THE YASOTHON
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹ศาสตรา แสงชาติ และ ²ชัยยนต์ เพาพาน
¹Sastra Saengchat and ²Chaiyon Paophan

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ประเทศไทย
Roi Et Rajabhat University, Thailand.

¹sastar2012@gmail.com

Received: December 30, 2023; **Revised:** March 26, 2024; **Accepted:** April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของทักษะดิจิทัลทั้ง 5 ด้านได้แก่ 1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2. ด้านการสื่อสารดิจิทัล 3. ด้านความสามารถดิจิทัล 4. ด้านทักษะการเข้าใจ และ 5. ด้านนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 2) สภาพปัจจุบันของทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านทักษะการเข้าใจ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจนถึงต่ำสุด ได้ดังนี้ 1) ด้านนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน 2) ด้านความสามารถดิจิทัล 3) ด้าน

¹ นักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

การสื่อสารดิจิทัล 4) ทักษะการเข้าใจ 5) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 3) แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผลการประเมินพบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ความเป็นไปได้อาจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 ตามลำดับ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ทักษะดิจิทัล

Abstract

These objectives of this research were 1) to study the components and indicators of digital skills of school administrators 2) to study the current condition. Desired condition and the need for digital skills of school administrators under the and 3) to study guidelines for developing digital skills of school administrators under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1. The research results found that 1) The five components of digital skills are 1. digital vision, 2. digital communication, 3. digital competence, 4. understanding skills, and 5. policy, law, and standards. Overall, it is appropriate. and the possibility is at the highest level in every aspect 2) Current state of digital skills among school administrators Overall, it is at a high level in every aspect. The side with the highest average is the aspect of having a digital vision And the area with the lowest average is policy. Laws and standards As for the desired conditions of digital skills of school administrators Overall it is at a high level. The area with the highest average is digital communication. And the area with the lowest average was the area of understanding skills. As for the need for the development of digital skills among school administrators, Arranged in order from highest to lowest average as follows: 1) Policy, law and standards 2) Digital competence 3) Digital communication 4) Understanding skills 5) Having a digital vision 3) Guidelines for developing digital skills of school administrators under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 are appropriate. possibility and usefulness It is at the highest level in all 3 aspects as follows: suitability has a mean of 4.63, feasibility has a mean of 4.62, and usefulness has a mean of 4.88, respectively, and there are guidelines for developing digital skills of school administrators

Keywords : Guidelines, digital skills

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้เข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้หลอมรวมเข้ากับวิถีชีวิตของคนอย่างแท้จริงและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระบวนการผลิต การค้า การบริการและกระบวนการทางสังคม รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างสิ้นเชิง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 69) และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อองค์การดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 18) สำหรับประเทศไทย เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ยังใช้กับการเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคล (Personalized learning) ซึ่งนับวันมีบทบาทมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2563 : 56) ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจระบบของสถานศึกษา การนำเทคโนโลยีมาสู่สถานศึกษา การบูรณาการเทคโนโลยีสู่ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะ และทักษะทางดิจิทัล รวมทั้งมีภาวะผู้นำที่แตกต่างไปเดิม สามารถรับมือกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารมีความสำคัญ จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องมีทักษะเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศโดยการใช้ข้อมูลจากเทคโนโลยีและสารสนเทศให้เกิดประโยชน์โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการทำงาน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผลักดันให้ครู และผู้เรียนคิดค้นนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (สงบ อินทรมณี, (2562: 356) ซึ่งทักษะดิจิทัลเป็นทักษะพื้นฐานที่จะเป็นตัวช่วยสำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นในลักษณะ “ทำน้อยได้มาก” ช่วยสร้างคุณค่า (Value Co-creation) และความคุ้มค่าในการดำเนินงาน (Economy of Scale) อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยให้บุคลากร สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดีและเติบโตก้าวหน้าในอาชีพ (Learn and Growth) (สุภาพรณ อนุตรกุล, 2564 : 2) อย่างไรก็ตาม สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 พบว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ผ่านมา สถานศึกษาไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้ตามปกติ จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะดิจิทัลค่อนข้างน้อย และขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการด้านการศึกษา(ESI) ระบบฐานข้อมูลประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระบบเว็บเพื่อให้งานปฏิบัติงานต่างๆ ยังขาด

ประสิทธิภาพในการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1, 2565 : 5-16) จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาในด้านทักษะดิจิทัลให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นางลักษณ์ สิ้นสืบผล (2542: 34-36) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การปฐมนิเทศ (Orientation) เป็นการพัฒนาผู้เข้าทำงานใหม่ การฝึกอบรม (Training) เป็นการอบรมที่ให้ลงมือปฏิบัติจริง และ การฝึกฝนตนเอง (Self-Training)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรกำกับดูแลด้านการส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 185 โรงเรียน จำนวน 1,300 คน ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 185 คน และครูผู้สอน 1,115 คน ปีการศึกษา 2565 (ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1, 2565 : 10-16)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 297 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปรียบเทียบกับตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 43) โดยมีขั้นตอน คือ 1) จำแนกกลุ่มประชากรออกตามขนาดโรงเรียน 2) เลือกตัวอย่างโดยกำหนด

สัดส่วนที่เท่ากันจากประชากรทั้งหมดคือ 1,300 คน ขนาดตัวอย่างที่ต้องการ 297 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้สัดส่วนที่เท่ากัน (Stratified Random Sampling) ได้สัดส่วนจำนวนตัวอย่างต่อประชากรเท่ากับ 1 : 4.4 โดยใช้วิธีการคัดเลือกโรงเรียนในแต่ละขนาด และการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

2.1 ระยะที่ 1 แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเพื่อตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวความคิดของลิเคิร์ท (Likert's Scale)

2.2 ระยะที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวความคิดของลิเคิร์ท (Likert's Scale)

2.3 ระยะที่ 3 แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group interviews)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง PNImodified

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า องค์ประกอบของทักษะดิจิทัลทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2. ด้านการสื่อสารดิจิทัล 3. ด้านความสามารถดิจิทัล 4. ด้านทักษะการเข้าใจ และ 5. ด้านนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน ตัวชี้วัดทักษะดิจิทัล 63 ข้อ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.99$) และ ($\bar{X} = 4.87$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า 1. สภาพปัจจุบันของทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.13$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน 2. สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.89$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านทักษะการเข้าใจ

การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเลือกลำดับข้อความความต้องการจำเป็นในการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจนถึงต่ำสุด ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน (0.24) ลำดับที่ 2 ด้านความสามารถดิจิทัล (0.20) ลำดับที่ 3 ด้านการสื่อสารดิจิทัล (0.17) ลำดับที่ 4 ทักษะการเข้าใจ (0.16) และลำดับที่ 5 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (0.15)

3. แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 ตามลำดับ และได้แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 1 ดังนี้

3.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีแนวทางดังนี้

1) จัดประชุมผู้บริหารร่วมกัน เพื่อกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ดิจิทัลร่วมกัน มีเป้าหมายไปในแนวทางเดียวกัน

2) สนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่าย ผู้บริหารเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิด และการสร้างเทคโนโลยี

3) จัดอบรม สัมมนา หรือพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของดิจิทัล และเผยแพร่วิสัยทัศน์ดิจิทัล

3.2 ด้านการสื่อสารดิจิทัล มีแนวทางดังนี้

1) ผู้บริหารเปิดรับฟังความคิดเห็น และสร้างบรรยากาศให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งภายในและนอก

2) ผู้บริหารมีการสื่อสารโดยใช้ภาษาที่เหมาะสม มีเหตุและผลในการแสดงความคิดเห็น มีเจตนาที่มุ่งไปสู่การพัฒนา

3) ผู้บริหารนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร ทั้งภายในและภายนอก

3.3 ด้านความสามารถดิจิทัล มีแนวทางดังนี้

1). จัดให้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิด ประเด็น ปัญหา และหาแนวทางในการการพัฒนาแผนบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยร่วมกันของผู้บริหาร ในรูปแบบ (PLC)

2) จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตชุดข้อมูลสำหรับผู้บริหาร เพื่อให้สามารถนำมาให้บริการสาธารณะได้ ตาม ว.ปา

3) ผู้บริหารมีเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำไปสู่องค์กรดิจิทัล

3.4 ด้านทักษะการเข้าใจ มีแนวทางดังนี้

1) จัดโครงการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลสำหรับผู้บริหาร เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และประเมินตาม ว.ปา

2) หาแหล่งข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ ความเข้าใจในทักษะดิจิทัล เพื่อเท่าทันบริบทของโลกดิจิทัล

3) มีการกำกับติดตาม โดยใช้กระบวนการ PDCA ในการตรวจสอบ

3.5 ด้านนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน มีแนวทางดังนี้

1) จัดประชุมเพื่อให้ผู้บริหารร่วมกันกำหนดนโยบาย มาตรฐานร่วมกัน เพื่อให้องค์กรมีเป้าหมายไปในแนวทางเดียวกัน

2) จัดการอบรม สัมมนา หรือพัฒนาศักยภาพ ของผู้บริหารเพื่อเพิ่มความรู้ในเรื่องกฎหมาย กรอบธรรมาภิบาลและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในดิจิทัล

3) สร้างโอกาสให้ผู้บริหารได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งจากภายในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา เพื่อเห็นมุมมองและแนวทางของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานที่หลากหลาย

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการประเมินพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน อาจเนื่องมาจาก การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ และตัวชี้วัดทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะทางดิจิทัลเพื่อนำไปใช้

ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 3) ได้กำหนดให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน และข้อมูลสถานศึกษา และได้กำหนดทักษะดิจิทัลสำหรับผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรไว้ ดังนี้ 1) ด้านความสามารถดิจิทัล 2) ด้านความรู้ดิจิทัล 3) ด้านประสบการณ์ 4) ด้านคุณลักษณะ 5) ด้านสมรรถนะ 6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และ 7) ด้านนโยบาย กฎหมายและมาตรฐานดิจิทัล สอดคล้องกับสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2561 : 1 – 10) แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลที่จำเป็นของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนภาครัฐ เป็นรัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความสามารถ 2) ความรู้ 3) ประสบการณ์ 4) คุณลักษณะ และ 5) มีวิสัยทัศน์

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และที่พึงประสงค์ การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ดิจิทัลลงสู่ปฏิบัติอย่างชัดเจน การเผยแพร่วิสัยทัศน์ผ่านดิจิทัล และนำวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันสร้างสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริศรี จินตามัย (2561) และ สุขญา โกลวานิช (2560) พบว่า องค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย กำหนดนโยบายดิจิทัลร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ สอดคล้องกับ กนกอร สมปราชญ์ (2562) และ Elliott (2562) พบว่าการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 9) กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การประเมินวิสัยทัศน์

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการสื่อสารดิจิทัล อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีกระบวนการในการสื่อความหมายไปยังผู้รับสารโดยผ่านสื่อต่างๆ อย่างมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันต่อข่าวสาร และมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนด้านการสื่อสารดิจิทัล สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560 : 9) กล่าวว่า การใช้ดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์คือการสื่อสารดิจิทัลในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัลทั้งในทุกมิติ การบริหารการเปลี่ยนแปลงไปสู่องค์กรดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล การสื่อสารองค์กร การสร้างแนวร่วม การมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกระดับ และสอดคล้องกับ สิริศรี จินตามัย (2561) และ สุขญา โกลวานิช (2560) พบว่าการสื่อสารดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ทักษะการสื่อสาร เช่น การฟัง รับการสื่อสาร ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีทักษะ

การสื่อสารที่ดี 2) ทักษะคิดในการสื่อสาร เช่น การแสดงออกด้านอารมณ์ รูปแบบการสื่อสาร และ 3) ความชัดเจนในการสื่อสาร เช่น เป้าหมายที่ชัดเจน ข่าวสารต้องมีความชัดเจน

2.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี 15 แนวทาง และผลการประเมินมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน อาจเนื่องมาจากผู้บริหารร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ดิจิทัลร่วมกัน มีเป้าหมายไปในแนวทางเดียวกันสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายผู้บริหาร เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดและการสร้างเทคโนโลยี หรือพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารในการความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของดิจิทัล สอดคล้องกับ สุขญา โภมลวานิช และคณะ. (2563 : 103) ทำวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสื่อสารดิจิทัล ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล การประชาสัมพันธ์ ด้วยสื่อดิจิทัล และการสร้างเครือข่ายผ่านสื่อดิจิทัล 2) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ กำหนดนโยบาย ดิจิทัลร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ และ 3) การรู้ ดิจิทัล ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ตัว คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล การสร้าง บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การแบ่งปันข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างสื่อดิจิทัลมาบูรณาการการเรียน

2) ด้านความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนแนวคิด ประเด็น ปัญหา และหาแนวทางในการการพัฒนาแผนบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยร่วมกันของผู้บริหาร ในรูปแบบ (PLC) เพื่อให้สามารถนำมาให้บริการสาธารณะได้ตาม ว.ปา มีเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำไปสู่องค์กรดิจิทัล สอดคล้องกับ บงกช ทองเยี่ยม (2561 : 191-301) กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะการรู้ดิจิทัลของ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการใช้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านความเข้าใจ สอดคล้องกับ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา (2562 : 92) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิต่อความเป็นเลิศมีกระบวนการเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน 2) แนวทางบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ (1) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล (2) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (3) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร

สถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (4) การนิเทศกำกับติดตามการใช้และดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งอุปกรณ์ บุคลากรและการนำไปใช้

3) ด้านความมีประโยชน์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลสำหรับผู้บริหาร เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และประเมินตาม ว.ปา หาแหล่งข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ ความเข้าใจในทักษะดิจิทัล เพื่อเท่าทันบริบทของโลกดิจิทัล มีการกำกับติดตาม โดยใช้กระบวนการ PDCA ในการตรวจสอบ และสร้างโอกาสให้ผู้บริหารได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งจากภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อเห็นมุมมองและแนวทางของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานที่หลากหลาย สอดคล้องกับ สุขญา โกลลวานิช และคณะ. (2563 : 103). ทำวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสื่อสารดิจิทัล 2) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และ 3) การรู้ดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2562). *ภาวะผู้นำกับคุณภาพการศึกษา*. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นงลักษณ์ สิ้นสืบผล. (2542). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- นภาเดช บุญเจิดชู. (2552). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 กันยายน 2560). สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.)
- บงกช ทองเอี่ยม. (2561). *การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการรู้ดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยแบบไม่จำกัดรับ*. วารสารสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4(1), หน้า 291-302.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- มาลัย วงศ์ทัยวัฒนา. (2562). *แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท*. วารสารวิจัยและพัฒนาโลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 14(1).
- สงบ อินทรมณี (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2562
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. (2561). *สาระสำคัญในการปรับปรุงพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการพลเรือน.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโศธร เขต 1. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ.2565-2568 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโศธร เขต 1
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2562*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2562. จาก <https://www.obec.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2562*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2562. จาก <https://www.obec.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *หลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). *คู่มือการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ประจำปีงบประมาณ 2563
- สิริศจี จินตามัย (2561). *แนวทางพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ของข้าราชการและบุคลากรสำนักงาน ก.ค.ศ. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ*
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558). *ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี : การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(4): 216-224. (2561).
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุชญา โกมลวานิช และคณะ. (2563). *องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23*. คณะศิลปศาสตร์ (วิทยาเขตหนองคาย) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาพรณ อนุตรกุล. (2564). *ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy)* มหาวิทยาลัยแม่โจ้ [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2565. จาก <https://erp.mju.ac.th/acticleDetail.aspx?qid=1246>
- Bolam, R. (1994). *The Impact of Research on Policy and Practice in Continuing Professional Development*. *British Journal of In-service Education*, 20(1), 35-46.
- Bream. (2016). *Effective Behavior in Organizations*. New York: Richard D. Irwin.

- Elliott. (2017). *Meeting family needs following severe head injury: A multidisciplinary approach*. Journal of Neurosurgical Nursing, 17(4), 111-113.
- Ellis, N. E. & Jooslin, A. W. (1990). *Share Government and Responentsibility the Keys to Leadership, Commitment and Vision in School Reform*. New York: Department of Educational.

